

BANKIERS BESNUFFELD

PASPOORT

JORIS LUYENDIJK
Een studie antropologie bracht de 41-jarige Luyendijk via het Midden-Oosten en het Binnenhof naar de Londense City.

Vanaf juni 2010 werkt Luyendijk als freelancer voor de Britse kwaliteitskrant The Guardian. Hij probeert door te dringen in de krochten van the City, de vierkante mijl die het spreekwoordelijke hart is van de Londense financiële wereld.

Luyendijk wil vooral zelf te weten komen hoe het werkt in de bankierswereld. Op de website van The Guardian doet hij verslag van zijn bevindingen. Conclusies mogen mensen zelf trekken. "Ik lever de bouwstenen aan."

"Een lijvige heer in krijtstreep met een sigaar in de ene hand en een glas whisky in de andere. Die karikatuur van een City-bankier kan echt de vuilnisbak in. Tegenwoordig zou zo iemand het geen dag meer volhouden. Het gaat nu om discipline, extreme honger naar geld en genoeg testosteron om concurrenten het vel over de oren te trekken als dat nodig is."

Aan het woord is de publiciteitsman van een effectenmakelaarskantoor in het Londense financiële hart, the City. Als zijn baas zou weten dat dit citaat uit zijn mond is gekomen staat hij binnen vijf minuten op straat. Want persoonlijke ontboezemingen in de pers worden niet getolereerd in de Londense financiële wereld. De enige persoon die naam en verhaal aan elkaar kan koppelen is de Nederlandse schrijver die ze heeft opgetekend: Joris Luyendijk.

Lange tijd viel Luyendijk niet te betrappen op enige interesse in geld en beleggen. De antropoloog hield zich vooral bezig met de Arabische wereld. Vanaf 1999 was hij Midden-Oosten-correspondent voor onder meer de Volkskrant, NRC Handelsblad en de NOS.

Ook na terugkomst in Nederland in 2003 wees niets erop dat Luyendijk ooit nog eens in de financiële wereld terecht zou komen.

Totdat de kredietcrisis in 2008 losbarstte. "Toen Lehman Brothers omviel begon ik me, net als veel andere mensen, zorgen te maken over mijn spaargeld." Tijd om ook eens het economische katern van

Recente crises en schandalen hebben het imago van bankiers verwoest. Antropoloog en schrijver Joris Luyendijk trok naar het financiële hart van Londen om te onderzoeken wie er schuilgaan achter de verhalen over miljoenenbonussen, een hyperluxe levensstijl en enorme risico's.

NIEMAND OVERZIET WAT HIER GEBEURT. EEN VLIEGTUIG ZONDER PILOOT

de krant erop na te slaan.

Een aanbod van hoofdredacteur Alan Rushbridger van de Britse kwaliteitskrant The Guardian deed de rest. De Brit bleek onder de indruk van Luyendijks boek over de Midden-Oosten-jaren en bood hem een baan aan.

Sinds juni 2010 bivakkeert Luyendijk in Londen. Hij probeert erachter te komen hoe de hazen lopen in het financiële district the City. Zijn opgedane kennis deelt hij met de bezoekers van de website van The Guardian waar hij een weblog bijhoudt.

Het is een bijzondere manier om kennis te maken met de complexe en hermetisch gesloten wereld van de Londense bankier.

"Er is nauwelijks serieus antropologisch onderzoek te vinden over de financiële wereld", zegt Luyen-

dijk tijdens een kop koffie op de redactie van The Guardian. "Vreemd eigenlijk want juist hier kunnen menselijke beslissingen enorme financiële gevolgen en dus impact op de samenleving hebben."

"Laatst sprak ik er nog over met een vakgenoot. We bleken het eens: het blijkt gemakkelijker om onderzoeksgeld los te peuteren voor een antropologische studie naar stammencultuur in Mali dan bestudering van het bankiersgilde."

En dus koos Luyendijk voor een journalistieke aanpak. Onder voorwaarde van absolute anonimiteit probeerde hij spelers uit de the City aan de praat te krijgen. "Ik heb één standaard openingsvraag: iedereen heeft een hekel aan je. Heb je een hekel aan jezelf? Nee? Vertel me dan over je leven, je successen en mislukkingen en beschrijf een gemiddelde werkdag."

Zo heeft Luyendijk inmiddels tientallen monologen kunnen optekenen van fondsmanagers, effectenhandelaren, investment bankers, slimme wiskundigen, zakenadvocaten en obligatiespecialisten.

Recente schandalen en de crisis hebben de reputatie van bankiers en beurshandelaren geen goed gedaan. Hoe kijken ze daar zelf tegenaan?

"De meesten erkennen dat ze in een sector van uitwassen functioneren. Maar niemand meent zelf over de schreef te gaan. Iedereen zegt te opereren binnen het toegestane speelveld. "Zolang het niet illegaal is doe ik niets verkeerd", is dan het argument. Wat ze daarbij vergeten te vertellen is dat de sector miljoenen euro's spendeert aan legers lobbyisten die als taak hebben het speelveld zo ruim mogelijk te maken."

Je begon dit project uit bezorgdheid over je eigen spaargeld. Heeft de opgedane kennis je inmiddels gerustgesteld?

"Absoluut niet. Niemand overziet wat er hier gebeurt. Als ik aan de financiële markten denk, zie ik een vliegtuig voor me waar wij met zijn allen inzitten. Ineens zie je rook uit de motor komen. Je wilt opstaan om te zien wat er aan de hand is maar komt maar moeilijk vooruit: je buurman wil niet wijken en het

koffiekarretje staat in de weg. Als je uiteindelijk met veel moeite de cockpit bereikt en de deur opent blijkt die leeg. Een piloot ontbreekt."

Wat baart je het meeste zorgen?

"Dan denk ik toch vooral aan de geautomatiseerde beurshandel, high frequency trading. Zeven dagen per week, 24 uur per dag flitsen duizelingwekkende hoeveelheden geld de aardbol over. Dat gaat dan via verschillende technische systemen - de een verouderd, de ander splinternieuw - die op allerlei manieren aan elkaar zijn geknutseld. Niemand kan voorzien wat daar nog voor fouten en gevaren inzitten."

Hoe kan het dat juist de financiële sector zo gebrandmerkt wordt door beloningsexcessen terwijl slechts een minderheid qua salaris kan tippen aan de gemiddelde profvoetballer?

"Afgelopen van de schandalen is het natuurlijk zo dat de resultaten die behaald worden weinig tastbaar zijn. Als je fors verdient aan de koop en verkoop van aandelen creëer je niet direct iets. En natuurlijk is het een kleine groep die het beeld bepaalt. Je moet maar eens op donderdagavond naar een kroeg gaan in the City. Daar komen de snelle jongens om hun 'trofee' op te halen. Zo noemen ze de knappe dames die op zoek zijn naar een rijke bankier.

Dat geld verdienen is uiteindelijk een echte testosteronwestie. De meisjes zouden gewoon niet meer moeten vallen voor deze mannen. Dat is het begin van een oplossing."